

Arbetskostnadsindex för arbetare och tjänstemän inom privat sektor (AKI) 2016

AM0301

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning.....	4
B.1	Innehåll.....	4
1.1	Statistiska målstorheter.....	4
1.1.1	Objekt och population.....	4
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	7
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	7
1.1.5	Referenstider.....	7
1.2.	Fullständighet.....	7
B.2	Tillförlitlighet.....	7
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	7
2.2	Osäkerhetskällor.....	7
2.2.1	Urval.....	7
2.2.2	Ramtäckning.....	7
2.2.3	Mätning.....	7
2.2.4	Svartsbortfall.....	7
2.2.5	Bearbetning.....	8

2.2.6	Modellantaganden	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	8
B.3	<i>Aktualitet</i>	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid	8
3.3	Punktlighet	8
B.4	<i>Jämförbarhet och sammanvändbarhet</i>	8
4.1	Jämförbarhet över tiden	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	9
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	9
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	9
5.1	Spridningsformer	9
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	9
5.5	Upplysningstjänster	9

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Löner och arbetskostnader

A.3 SOS-klassificering

Ingår ej i Sveriges officiella statistik.

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)
Postadress: 701 89 ÖREBRO
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Louise Stener
Telefon: 019-17 64 59
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)
Postadress: 701 89 ÖREBRO
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Louise Stener
Telefon: 019-17 64 59
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Skyldighet att lämna uppgifter till den underliggande undersökningen, Konjunkturstatistik, löner för privat sektor, KLP, föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99) och Medlingsinstitutets (MI) föreskrifter (SCB-FS 2012:3).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

A.8 Gallringsföreskrifter

Inte aktuellt. Blanketter från KLP gallras löpande efter två år (se Beskrivning av statistiken för AM0101).

A.9 EU-reglering

Ingen reglering föreligger.

A.10 Syfte och historik

AKI skall mäta företagens genomsnittliga arbetskraftskostnader för privat sektor totalt men även för dess olika delbranscher och aggregat av dessa. Beräkningar görs för arbetare och tjänstemän inom privat sektor.

Indexserierna används bland annat som prognosinstrument vid bedömning av det nationella ekonomiska läget, som underlag vid prissförhandlingar (exempelvis indexreglering i avtal mellan olika parter) och för att åskådliggöra företagens arbetskraftskostnadsutveckling.

AKI för industriarbetare beräknades första gången 1967 (1967=100) och publicerades i det statistiska meddelandet AM15. Detta index var en vidareutveckling av indexserien "Lön för arbetad tid" som under perioden 1947 – 1967 insamlade uppgifter om lönedata kvartalsvis. Under denna period, liksom nu, innefattade arbetskostnadsindexen även indirekta lönekostnader (semesterlön, helgdagslön etc.) och arbetskraftskostnader (ATP-avgift, sjukförsäkringsavgift etc.).

Från och med februari 1974 påbörjades en ny arbetskostnadsindexserie (årsvis för industritjänstemän) med 1973 som basår och med näringsgrenarna indelade enligt Standard för svensk näringsgrensindelning 1969 (SNI69). Denna serie publicerades i serien AM27. 1995 publicerades för första gången kvartalsserier för både arbetare och tjänstemän och innehållet i serien AM27 ersätts med kvartalsvärden. 1997 ersattes både AM15 och AM27 med publikationen AM39. AM39 lades ned i samband med att AKI upphörde med att till höra Sveriges officiella statistik (SOS) under halvårsskiftet 2008.

Fr.o.m. januari 2009 publiceras AKI enligt SNI2007 med basperiod januari 2008 för arbetare respektive tjänstemän. Publiceringen sker på SCB:s hemsida och innefattar förutom pressmeddelande, indexserier för arbets- och lönekostnader. På hemsidan redovisas även kostnaderna i kronor.

A.11 Statistikanvändning

Det primära användningsområdet för AKI är att utföra prisjusteringar enligt avtal mellan företag. Förutom som prisjusteringar används AKI för att bedöma det nationella ekonomiska läget.

A.12 Uppläggning och genomförande

AKI är inte en insamlade produkt utan är uppbyggd av primärdata från flera andra olika undersökningar. Från KLP (AM0101) hämtas varje månad uppgifter om bland annat lönekostnader och sjuklön för både arbetare och tjänstemän från företag med minst 5 anställda. Från Lönestrukturstatistiken, privat sektor, SLP (AM0103), hämtas komponenter angående bland annat förmåner, helglöner och arbetade timmar som integreras i AKI. Slutligen används semesterlönegrundande frånvarotimmar från Arbetskraftsundersökningar, AKU (AM0401) i beräkningen av semesterlön.

Med hjälp av dessa komponenter beräknas varje månad företagets kostnader för arbetad och ej arbetad tid. På denna kostnad adderas arbetsgivaravgifter, avtalade försäkringskostnader och särskild löneskatt för att slutligen få fram en arbetskostnad per timme för arbetare och per månad för tjänstemän. Utifrån dessa arbetskostnader beräknas därefter ett månatligt index för såväl arbetare som för tjänstemän inom den privata sektorn. Indexetal beräknas för ett antal olika branscher enligt SNI2007.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering sker.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det finns inga planerade förändringar av AKI i nuläget.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Statistiken innehåller uppgifter om den genomsnittliga arbetskostnaden och dess förändring över tiden inom den privata sektorn. För företag inom verkstadsindustrin, SNI 25-30, 33, redovisas uppgifterna på branschnivå SNI tvåsiffrigt, medan övriga företag redovisas på en mer på aggregerad nivå, SNI bokstavs nivå.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

AKI avser att mäta arbetskostnadsutvecklingen inom privat sektor. Redovisningen sker för arbetare respektive tjänstemän månadsvis. För både arbetare och tjänstemän redovisas indexetal men även nivåetal (arbetskostnaden uttryckt i kronor).

1.1.1 Objekt och population

AKI undersöker arbetare och tjänstemän inom privat sektor utom SNI A (jord-, skogbruk och fiske), T (Förvärvsarbete i hushåll) och U (Verksamhet vid internationella org., utl. ambassader o.d.). Med företag inom privat sektor avses handelsbolag, kommanditbolag, aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser

och ideella föreningar och som har minst fem anställda enligt företagsdatabasen (FDB).

Populationen definieras med att den institutionella sektorkoden motsvarar företag inom icke-finansiell företagssektor, finansiell företagssektor, kyrko-kommunal sektor, hushåll, icke vinstdrivande hushållsorganisationer, samt aktiebolag utom bank och försäkring hänförliga till landstingskommunal-, primärkommunal och statlig sektor. Offentligt ägda aktiebolag samt statliga affärsverk och Sveriges riksbank ingår i undersökningen.

Företagen delas in i storleksklasser från fem anställda och uppåt. Som anställda definieras personal med marknadsmässig lönesättning i åldern 18 - 66 år. Personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, ombordanställda i utrikes sjöfart samt betinganställda ingår inte i AKI.

Som arbetare definieras anställda tillhörande LO-förbundens avtalsområde. Övriga anställda klassas som tjänstemän.

För mer information hänvisas till SCBDOK för AM0101, AM0103 och AM0401.

1.1.2 Variabler

Timlöner för arbetad tid hämtas från KLP. I timlönen ingår för timavlönade arbetare utbetald lön före skatteavdrag svarande mot arbetade timmar (tidlön, prestationslön, ackordskompensation, ackordsöverskott, risktillägg, smutstillägg m.m., skifttillägg, skiftformstillägg, övertidsersättning väntetidsersättning, tillägg för obekväm arbetstid, restid och gångtid). För arbetare som har månadslön görs en omräkning till timlön.

Från och med 1999 års undersökning uteslöts jourersättning från lönevariabeln lön för arbetad tid. Jourersättningar redovisas istället tillsammans med kontanta ersättningar och naturaförmåner.

Vid skattningen av variabeln **helglön** används både genomsnittlig timlön för arbetad tid (exklusive övertid) och helglön, uttryckt i kronor per timme från senast tillgängliga SLP. Med hjälp av dessa variabler beräknas en **helglönkvot** (helglön/genomsnittlig timlön exklusive övertid). Den utbetalda helglönen för aktuell mätperiod beräknas sedan genom att multiplicera helglönkvoten med mätperiodens genomsnittliga timlön för arbetare exklusive övertid enligt månadsundersökningen KLP. Helglönkvoten uppdaterades med 2015 SLP från och med beräkningarna av definitiva indextal januari 2015 och preliminära indextal för januari 2016.

Aktuell månads **semesterlön** skattas enligt en modell. Vid beräkningen används AKU som månatligen redovisar semesterlönegrundande frånvaro och arbetade timmar. Med dessa båda variabler som underlag, omräknade till ett rullande årsgenomsnitt, beräknas en semesterlönegrundande frånvaroprocentsats för olika branscher inom den privata sektorn.

Semesterlön utgår enligt lag med tolv procent på utbetald lönesumma före skatt. Utöver den lagstadgade semesterlöneprocentsatsen tillkommer en procentenhet för semesterlöner enligt förbundsavtal. Semesterlönen för aktuell period beräknas därefter genom multiplikationen:

$$\text{Semesterlön} = (\text{Timlön} + \text{Helglön} + \text{Förmåner} + \text{Sjuklön}) * \text{Frånvaro} * \text{Semesterlön}$$

Sjuklön hämtas från *KLP*. Vid beräkningen av sjuklön i AKI används ett rullande genomsnitt omfattande de fyra senaste mätmånadernas genomsnittliga sjuklöner.

Andra kontanta ersättningar och förmåner hämtas från SLP. Förmånerna vilka avser det värdet för perioden september årligen hålls konstanta och uppdateras en gång årligen. Definitionen av kontanta ersättningar och förmåner har från 1997 års lönestrukturundersökning för arbetare delvis ändrats till att även omfatta jour- vänte- och restidsersättning. På grund av detta skedde under redovisningsåret 1999 en mindre dubbelredovisning av vänte- och restidsersättningar då de även ingår i variabeln lön för arbetad tid i *KLP*. För tjänstemän skattas dessa ersättningar fr.o.m. år 2000 från den årliga lönestrukturstatistiken avseende tjänstemän inom privat sektor. En årsvis förmånskvot beräknas, som multipliceras med tjänstemännens månadslön för aktuell mätmånad. Variabeln innehåller förutom förmåner som ersättningar för bil, drivmedel m.m., ersättningar för jour-, beredskaps- och väntetid samt restid utanför ordinarie arbetstid. Före år 2000 ingick förmåner i konjunkturlönestatistikens variabel *genomsnittlig månadslön*.

AKI för tjänstemän baseras på genomsnittliga *överenskomna månadslöner* inklusive provisioner, tantiem, premielöner och naturaförmåner m.m. från *KLP*. Den genomsnittliga månadslönen beräknas i denna undersökning som kvoten mellan överenskommen månadslön plus provisioner m.m., dividerat med antal heltidstjänstemän (deltidspersoner räknas om till heltidspersoner).

Eftersom beräkningarna av AKI för tjänstemän baseras på konjunkturstatistikens överenskomna månadslöner för överenskommen arbetstid enligt anställningsavtal, så görs en justering för eventuella arbetstidförändringar. För att beräkna den genomsnittliga månadsarbetstiden används genomsnittlig veckoarbetstid för olika branscher från SLP för tjänstemän inom privat sektor.

För både arbetare och tjänstemän beräknas arbetsgivaravgifter enligt lagar och avtal. Dessa avgifter beräknas i procent av lönesumman.

– avtalade sociala avgifter (arbetare)

I AKI används de procentsatser som ingår i SAF-LO avtalet. Dessa fastställs innan årets början och kan i teorin ändras under året. Hämtas från bland annat Svenskt Näringsliv (4,81 procent för 2016).

– avtalade sociala avgifter (tjänstemän)

I AKI används de procentsatser som ges för tjänstemän som omfattas av ITP 2. Procentsatsen för ITP 2 ses som preliminär under året och kommer att fastställas efter årets slut. Anledningen till att det endast kan göras en uppskattning beror på att ITP 2-premien styrs av företagets ålders- och inkomststruktur (13,88 procent varav 13,40 procentenheter motsvarar ITP 2-premien för 2016).

– lagstadgade arbetsgivaravgifter

De lagstadgade arbetsgivaravgifterna är samma för arbetare och tjänstemän. För 2016 används 31,42 procent.

För personer som vid årets ingång inte fyllt 25 år är dock de lagstadgade arbetsgivaravgifterna sänkta till 25,46 procent. Denna sänkning gäller till och med maj, från den 1:a juni används 31,42 procent även för de under 25 år. För

personer som är över 64 år betalas pensionsavgift på 10,21 procent. Utifrån den relativa fördelningen av lönesumman mellan grupperna under 25 år, 25-64 och över 64, viktas en lagstadgad arbetsgivaravgift. Denna viktade procentsats ligger sedan till grund för beräkning av den lagstadgade arbetsgivaravgiften för AKI.

I arbetskostnaden ingår även *särskild löneskatt* på pensionskostnaderna för de anställda (25-64 år) vilket innebär bl.a. att löneskatt betalas på pensionspremier. Den särskilda löneskatten för 2016 motsvarar ca 1,09 procent av lönesumman för arbetare och ca 3,25 procent för tjänstemän. Nytt från 2016 är att särskild löneskatt på lönekostnaden, på 6,15 procent, ska betalas för de som är äldre än 64 år.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska mått som presenteras är indextal för arbetare och tjänstemäns totala lönekostnader. Dessa indextal kallas för Arbetskostnadsindex (AKI). Även nivåtal uttryckta i kronor för genomsnittliga tim- och månadslöner samt övriga sociala avgifter publiceras.

Som ett extra komplement redovisas även indextal för arbetare respektive tjänstemännens lönekostnader. Dessa indextal kallas för Löneindex (LÖI).

1.1.4 Redovisningsgrupper

Inom verkstadsindustrin (SNI 25-30,33) redovisas skattningarna på aggregerad tvåsiffernivå. För övriga branscher inom den privata sektorn redovisas skattningarna på bokstavs nivå.

1.1.5 Referenstider

Referenstid är kalendermånad.

1.2. Fullständighet

AKI beskriver den totala arbetskostnadsutvecklingen för arbetare respektive tjänstemän var för sig inom privat sektor.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Arbetskostnadsindex baseras på KLP och SLP. Se dessa undersökningar.

2.2 Osäkerhetskällor

Arbetskostnadsindex baseras på KLP och SLP. Se dessa undersökningar.

2.2.1 Urval

Arbetskostnadsindex baseras på KLP och SLP. Se dessa undersökningar.

2.2.2 Ramtäckning

Arbetskostnadsindex baseras på KLP och SLP. Se dessa undersökningar.

2.2.3 Mätning

Arbetskostnadsindex baseras på KLP och SLP. Se dessa undersökningar.

2.2.4 Svarsbortfall

Arbetskostnadsindex baseras på KLP, SLP och AKU. Se dessa undersökningar.

2.2.5 *Bearbetning*

Arbetskostnadsindex baseras på KLP, SLP och AKU. Se dessa undersökningar.

2.2.6 *Modellantaganden*

Inga modellantaganden görs. Statistiken avser företag med fem eller fler anställda.

2.3 **Redovisning av osäkerhetsmått**

Osäkerhetsmått redovisas inte.

B.3 **Aktualitet**

3.1 **Frekvens**

Uppgifterna samlas in per kalendermånad. Publiceringen sker månadsvis med undantag för mars månad då ingen publicering sker på grund av förlängd framställningstid för mätmånad januari efter urvalsbyte.

3.2 **Framställningstid**

Framställningstid för preliminära indextal beräknas till cirka nio veckor efter mätmånadens slut. För januari är framställningstiden ytterligare fyra veckor, totalt cirka 13 veckor. De preliminära indextalen uppdateras efter ytterligare tolv månader och fastställs därefter som definitiva.

3.3 **Punktlighet**

Publicering sker enligt publiceringsplanen för AKI.

B.4 **Jämförbarhet och sammanvändbarhet**

4.1 **Jämförbarhet över tiden**

AKI för arbetare inom industrin har redovisats enligt SNI 69 sedan 1973 (basår 1973=100). Omläggningen till SNI 92 från och med 1994 (basår 1974=100) medförde att endast indextal för den totala industrin, tillverkningsindustrin och verkstadsindustrin kan räknas om från ett basår till ett annat.

Från och med 1997 publicerades både AKI för industriarbetare och AKI för arbetare och tjänstemän inom den privata sektorn månadsvis. De båda indexserierna publicerades tillsammans i föreliggande Statistiska meddelande och de gamla serierna AM 15 SM och AM 27 SM upphörde därmed.

Från och med 1998 upphörde publiceringen av de kvartalsvisa indexserierna för arbetare och tjänstemän inom privat sektor.

För AKI för arbetare och tjänstemän inom privat sektor finns inget datamaterial före 1994.

Mellan åren 1996 och 2008 publicerades AKI månatligen enligt SNI 2002.

Indexserierna omfattade då industriarbetare, övriga arbetare och tjänstemän inom den privata sektorn.

Från och med 2008 löper den nuvarande versionen av AKI enligt SNI 2007 för arbetare och tjänstemän inom den privata sektorn. I SNI 2007 har redovisnings-

grupper på bokstavnivå tagits fram som på bästa möjliga sätt ska motsvara redovisningsgrupperna för arbetare och tjänstemän i SNI 2002. Det är dock värt att notera att det inte råder något ”ett-till-ett”-förhållande mellan gamla och nya redovisningsgrupper för AKI. Se ”Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik, SNI 2007”. sidan 34, för tablå om grov överensstämmelse på bokstavnivå mellan SNI 2002 och SNI 2007.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Som medlemsland i Europeiska Unionen producerar Sverige även ett internationellt arbetskostnadsindex *Labour Cost Index (LCI)*. LCI produceras kvartalsvis för alla storleksklasser av företag. Indextalen i LCI redovisas både för arbetare respektive tjänstemän på SCB:s hemsida och sammanslaget på Eurostats hemsida.

Skillnaderna mellan AKI och LCI är bl.a. att LCI innehåller modellberäkningar för företag med färre än 5 anställda. Vidare är LCI ett kvartalsindex mot AKI som är ett månadsindex.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Då lönekostnader är den största komponenten av arbetskostnaden kan utvecklingen av AKI jämföras med utvecklingen av lönerna i undersökningen *KLP*.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Uppgifterna publiceras kortfattat avseende år 2016 i statistiknyhet på SCB:s webbplats, www.scb.se/aki. Publiceringen sker vardagar den 30:e varje månad (januari och februari publiceras dock samtidigt). I maj och då helgdag infaller den 30:e förskjuts publiceringen.

5.2 Presentation

Uppgifterna publiceras på SCB:s webbplats med tabeller i kombination med förklarande text.

5.3 Dokumentation

Statistiken finns även dokumenterad i SCB:s dokumentationsmall SCBDOK.

5.4 Tillgång till primärmaterial

De redovisade primäruppgifterna från enskilda uppgiftslämnare är sekretesskyddade liksom uppgiftslämnarnas organisationsnummer. SCB utför på beställning specialbehandlingar av primärmaterial. Forskare, utredare m.fl. kan efter prövning få tillgång till avidentifierat material för egen bearbetning.

5.5 Upplysningstjänster

Louise Stener, Enheten för löne- och arbetskostnadsstatistik, SCB
Tfn 019-17 64 59, e-post: fornamn.efternamn@scb.se

Emma Strand, Enheten för löne- och arbetskostnadsstatistik, SCB
Tfn 019-17 61 01, e-post: fornamn.efternamn@scb.se